

INS PUIG CASTELLAR

DOSSIER DE RECUPERACIÓ
CIVE (2n ESO)
CURS 2019/20

Nom i cognoms:

Grup:

Data:

Tema 1. L'argumentació moral.

RESOLEU ELS SEGÜENTS DILEMES MORALS

DILEMA 1: "Un cas d'Indult"

Lluís quan tenia 18 anys estava ficat en la droga i en companyia d'altres dos joves de la seva edat assaltaren l'habitatge d'una dona vídua, mare de dos nens petits i li van robar 1000 euros, que la dona tenia per pagar el col·legi d'un dels seus fills, a més d'alguns objectes de valor i records familiars, valorats en 3000 euros.

La sentència de la Audiència de Granada el va condemnar el 1985 a més de dos anys de presó. La sentència fou recorreguda i el suprem la va ratificar 7 anys després. Lluís en aquell temps s'havia casat, tenia un fill i treballava a Jaén com peó en una empresa de construcció. Ara ha de complir l'any de presó que li queda. El seu advocat ha demanat l'indult per Lluís, al·legant que ja està reinserit en la societat.

Se l'ha d'indultar? Per què?

DILEMA 2: "El dilema clàssic de Heinz"

A Europa hi ha una dona que pateix un tipus especial de càncer i morirà aviat. Hi ha un medicament que un farmacèutic de la mateixa ciutat acaba de descobrir i que els metges pensen que la pot salvar. La medicina és cara perquè el farmacèutic està cobrant deu vegades el que li va costar fer-la. El marit de la dona malalta, Heinz, acudeix a tot el món que coneix per demanar prestat els diners, però només ha pogut reunir la meitat del que li costa. Li diu al farmacèutic que la seva dona s'està morint i li demana que li vengui el medicament més barat o li deixi pagar més tard. El farmacèutic es nega i, davant d'això, Heinz, desesperat, pensa atracar la farmàcia per robar la medicina per la seva dona.

Ha de robar la medicina l'Heinz? Per què sí o per què no?

DILEMA 3: "Diners per la festa"

És dissabte i has quedat amb els teus amics per sortir. Ells volen anar a una festa però tu no tens diners. Esperes que algun d'ells te'n pugui deixar. Però saps que la majoria no en té. Vas pel carrer pensant en què podries fer per poder anar a la festa, quan mirant al terra veus un moneder. Dins del moneder hi ha diners, els necessaris per poder anar a la festa i molts més. En el moneder hi ha el carnet d'identitat del propietari.

Què faries? Seria moral la teva acció?

DILEMA 4: "El dilema del senyor Pau"

El senyor Pau és el propietari d'una impremta on treballen el seu germà i dues persones més, a més d'ell. Els dos treballadors són Manuel i Yúriev.

Manuel és un noi de 23 anys que ha treballat en ocupacions diferents: Fa temps se li va presentar la possibilitat de treballar amb el senyor Pau, que és amic del seu pare. Manuel no coneixia el treball a una impremta, però ha descobert que li agrada molt i ha fet importants progressos. A la llarga aquest treball li permetria anar viure sol.

Yúriev, de 29 anys, és el segon treballador. Va néixer i viure a Ucraïna fins que va haver de sortir del país perquè no tenia recursos per mantenir la seva família. Al seu poble treballava a una impremta, però la gran crisi del país va fer que aquesta tanqués. Va decidir venir al nostre país sense treball ni permís de residència i no podia tenir a la seva família amb ell.

El senyor Pau està passant un mal moment i es veu en la necessitat d'acomiadar a un treballador.

En aquestes circumstàncies, el senyor Pau no sap què fer. Què faries tu? Quines raons té per acomiadar al Manuel? Quines per acomiadar al Yúriev?

DILEMA 5: "L'amic judoka"

Dos amics judokes que entrenen junts participen en el Campionat d'Espanya. Els dos es classifiquen per la final, tot i que el millor dels dos ho fa lesionat. Només el campió del torneig disputarà la pròxima Olimpíada. Tu ets el finalista que està en perfectes condicions, i saps que si el teu amic i rival no tingués problemes, et guanyaria fàcilment. També saps que si et presentes al combat, sortiràs campió i dintre de sis mesos seràs tu el que disputi els Jocs Olímpics.

T'has de presentar a la final a la final? Per què? Creus que no t'hauries de presentar? Per què? Si et presentes, com reaccionaries si el teu amic et critica? Si fossis tu el judoka lesionat i el teu amic es presentés, el criticaries per això? Per què?

L'anell de Giges

Giges era un pastor jornalero del rei de Lídia. En ocasió d'un gran temporal d'aigües i d'un sisme s'obrí un tros de terra i es féu un esvoranc en el lloc on pasturava. El pastor va veure-ho meravellat, davallà per allí i entre moltes altres coses prodigioses que relata el mite, contemplà un cavall de bronze, buit, amb unes portetes practicables. Ell s'hi abocà i comprovà que dins hi havia un mort pel que semblava de corpulència major que la d'un home corrent. El difunt no duia altra cosa sinó un anell d'or a la mà; Giges li va treure i sortí d'allí. Quan hi hagué l'acostumada reunió de pastors per notificar mensualment al rei que havia passat als ramats, diuen que aquell pastor hi anà amb l'anell posat. Assegut, doncs, entre els altres, el féu girar per atzar, i el seu gravat li quedà encarat amb la palma de la mà, amb la qual cosa el pastor esdevingué invisible per als seus companys de grup, que es posaren a parlar d'ell com d'un absent.

Ell se'n meravellà, tocà altre cop l'anell i girà cap a la part de fora el gravat; efectuat el gir, tornà a ser visible. El pastor se n'adonà i provà de nou l'anell, si tenia aquella eficàcia. I li succeí efectivament tal cosa: girant l'anell endins ell es tornava invisible, si després el girava cap enfora, visible.

Comprovat tal poder, amb les seves traces i manyes de seguida aconseguí ser escollit per missatger dels qui anirien a veure el rei. Doncs s'incorporà, seduí la reina i amb l'ajuda d'ella parà un parany al rei i l'assassinà; així li usurpà el poder. Aleshores, si d'anells d'aquests n'hi hagués dos, un se'l posés una persona justa, i l'altre una d'injusta, doncs no hi hauria ningú —és creença comuna— que fos de conviccions tan fermes que es retingués amb la justícia i s'abstingués dels béns aliens i o els toqués. Agafar tot el que volgués del mercat, entraria a les cases per fornicar amb qui li vingués de gust, i mataria, o trauria de la presó, els qui li passessin pel cap, i faria qualsevol cosa entre els homes, com si ell fos un semidéu. Així actuaria el just, i no faria res diferent de l'altre; tots dos s'adreçarien a un mateix objectiu. Per tant, d'això es dirà que és un gran indici que ningú no és just voluntàriament, sinó per força, perquè particularment per a ell no és un bé, ja que en qualsevol lloc que un home creu poder cometre injustícia, no se n'està. Tothom pensa que, personalment, li és molt més profitosa la injustícia que la justícia. Perquè si algú dotat d'aquest poder renunciés a ser injust i a tocar res dels altres, els qui se n'adonessin el tindrien pel més malaurat i pel més ximple, tot i que davant dels altres el lloarien, ensarronant-se els uns als altres per por de sofrir una injustícia.

República (359d-360b) PLATÓ (427-347 a.C)

Preguntes:

- a) Si poguessis parlar amb Giges, què li preguntaries?**
- b) Què creus que faria la gent si, de sobte, tots els policies fessin vaga?**
- c) Hi ha gent que, encara que tingui ocasió de robar sense que l'enxampin, no ho fa. Per què deu ser?**
- d) Si tu poguessis tornar-te invisible, què faries?**

Tema 2. Valors i normes morals.

Una anècdota significativa

A continuació us presentem una història real. Ens ajudarà a diferenciar diferents tipus d'**estereotips**. ¿Què és un estereotip? Podríem dir que és un conjunt d'imatges mentals o de construccions lingüístiques apreses culturalment en forma de prejudicis. Un estereotip és una actitud prejudicis adquirida. ¿Podreu descobrir les raons en la següent història? Va passar a Suïssa, en un restaurant d'autoservei, i la va recollir el col·lectiu No-violència i Educació:

En un autoservei, una senyora se setanta anys agafa una tassa i demana al cambrer que l'ompli de brou. Tot seguit s'asseu a una de les moltes taules del local, però s'adona que s'ha oblidat el pa. Aleshores s'aixeca, va a agafar un panet i torna a la taula on s'havia instal·lat.

Sorpresa! Davant de la seva tassa de brou hi ha un home de color, un negre, que menja tranquil·lament, sense immutar-se. «Això ja passa de mida», pensa la senyora, «però no permetré que em robin!» Dit i fet. S'asseu al costat del negre, parteix el panet a trossos, els fica a la tassa que és davant de l'home i hi fica la cullera. El negre, complaent, somriu. Cadascun en pren una cullerada. Tot això en silenci.

Havent acabat el brou, l'home de color s'aixeca, se'n va a la barra i torna amb un abundós plat d'espagueti i... dues forquilles. Mengen tots dos, la dona i l'home, del mateix plat, sempre en silenci.

Al final se'n van. «A reveure!», saluda la dona. «A reveure!», respon l'home, amb un somriure.

Sembla satisfet per haver fet una bona acció. S'allunya. La dona el segueix amb la mirada. Un cop vençut l'astorament, busca la bossa que havia penjat al respall de la cadira. Però, la bossa ha desaparegut!

Aleshores... aquell negre... Era a punt de cridar «al lladre!» quan, mirant al seu voltant, veu la seva bossa penjada del respall d'una cadira dues taules més enllà d'on s'havia instal·lat i, al damunt de la taula, una safata amb una tassa de brou fred. S'adona immediatament del que ha succeït. No ha estat l'africà qui s'ha menjat la seva sopa: ha estat ella qui, equivocant-se de taula, ha menjat a costa de l'africà.

1. Si el protagonista no fos africà, creus que la vella hagués reaccionat igual?
2. Per què creus que a l'africà no l'importa compartir el seu menjar amb la vella?
3. La desconfiança sorgeix dels prejudicis. En aquesta història la dona té un prejudici respecte a l'africà. Quin?
4. La confusió de la vella li fa fer un acte solidari al compartir el menjar. Si fem un acte així per equivocació, estem sent solidaris?
5. Ara fareu de fotoperiodistes. Busqueu imatges d'estereotips.

□ **Identifiqueu el tipus de normes següents (costum, jurídica o moral) i justifiqueu la vostra resposta:**

- 1/ El que no vulguis per a tu no ho vulguis per a ningú.
- 2/ La celebració del Carnaval a Tenerife.
- 3/ Fer fogueres la nit de Sant Joan.
- 4/ Es prohibeix avançar posant en perill o entorpint el pas dels ciclistes que circulin en sentit contrari.
- 5/ Complir les promeses.
- 6/ Sigues solidari.
- 7/ La celebració d'un aniversari.
- 8/ Es prohibeix parlar pel telèfon mòbil mentre es condueix.
- 9/ Hem de tenir en compte les necessitats dels altres.
- 10/ Explicar un secret que ens ha confiat un amic.
- 11/.Atendre un accidentat.
- 12/ No donar informació sobre un delictes que hem vist. .
- 13/ Posar-se el casc quan es circula amb moto.
- 14/ Pagar els impostos.
- 15/.Sortir els caps de setmana.

- **A partir de la lectura de la DUDH classifiqueu els drets segons la següent taula:**

1ra generació	Drets bàsics i personals	
	Drets civils	
	Drets polítics	
2ona generació		
3ra generació		

- Consulteu les següents adreces per ampliar el vostre coneixement de la DUDH, la primera és un bon documental on s'exposen els trenta articles, la segona és l'apartat educatiu web d'Amnistia Internacional:

http://www.youtube.com/watch?v=_QeYY-lbiUQ&feature=related

<http://www.amnistiacatalunya.org/edu/material/ppp/index.htm>

Antecedents històrics de la DUDH

Fins ara hem tractat dels drets personals, civils i polítics, considerats la “primera generació de drets. Aquesta “primera generació” de drets es va aconseguir gràcies a un procés històric de lluita contra les monarquies absolutes, els tribunals inquisitorials i les aristocràcies europees en els segles XVII i XVIII. Els primers fruits d’aquesta lluita van ser els drets reconeguts en les revolucions angleses del segle XVII (com l’acta *Habeas Corpus* de 1679 que va ser el primer intent d’impedir detencions il·legals) i, especialment, en la Constitució dels Estats Units de 1776, (declaració americana d’independència del 4 de juliol) i la Declaració dels Drets de l’Home i del Ciutadà a la França de 1789.

Tot i això, la lluita pels drets humans no s’havia acabat. El segle XIX viu les reivindicacions del moviment obrer per dignificar les condicions de vida i treball, dels esclaus per la seva emancipació i de tothom per aconseguir els drets civils i polítics, de què només gaudia una minoria en els països europeus. És el que coneixem com a “segona generació” de drets: els drets econòmics, socials i culturals. La mundialització de l’economia i la política que posa en marxa el colonialisme del segle XIX va plantejar en el segle XX altres reptes en la lluita pels drets humans, que van donar lloc a la “tercera generació” de drets.

Les Nacions Unides van néixer l’any 1945, fruit d’una guerra sagnant en què es van violar sistemàticament els drets humans més fonamentals, començant pel de la vida (la guerra va provocar uns 50 milions de morts entre civils i militars). Per a les Nacions Unides només garantint el respecte dels drets humans serà possible assolir “la pau, la llibertat i la justícia”. Amb aquest objectiu va crear la comissió dels Drets Humans (1946). Dos anys més tard, el 1948, aquesta comissió presentava la Declaració Universal de Drets Humans. L’ONU es va constituir amb la intenció de reunir-se per tal de:

- Evitar noves guerres entre països.
- Fomentar els drets humans de les persones.
- Millorar les condicions de vida de tots els pobles.

➤ **Anoteu quin fet significatiu relacionat amb els drets humans va ocórrer en aquestes dates:**

1679.....

1776.....

1789.....

Zona meitat del s. XIX.....

1945.....

1948.....

Tema 4. La lluita contra la discriminació.

Igualtat de gènere

1. Llegiu el text i contesteu les preguntes que hi ha a continuació:

En el món grecollatí es va mantenir el sistema patriarcal, que identificava l'home com l'únic portador del germen de la vida i la dona com a receptora. Aquesta ignorància sobre qüestions biològiques donaria al pare el poder absolut per damunt de la dona i els fills. Des d'aquesta concepció, la dona no solament quedava al marge dels assumptes públics a Grècia i Roma sinó que era tractada com un objecte deixat en herència, que depenia primer del seu pare, després del seu marit i, a l'últim, del seu fill. Així, a Roma, quan un ciutadà enumerava els béns que el lligaven a aquest món, esmentava en primer lloc els fills, després els honors rebuts a la ciutat, el patrimoni [...] i, en darrer lloc, la dona.

La tradició judeocristiana ha mantingut una posició desigual pel que fa a aquest tema. Els textos bíblics sobre la creació de l'home i la dona s'han interpretat justificant la subordinació de la dona a l'home: Déu seria masculí, l'autoritat seria de l'home perquè representa Déu, etc. De fet, el pes de la tradició jueva que subordina la dona a l'home era tan fort que els apòstols se sorprenien del fet que Jesús parlés amb dones.

A. Fuertes i S. Ortigosa: *Ética* (traducció)

a) Com era considerada la dona en la tradició grecollatina? I en la judeocristiana?

b) Quina influència creieu que han pogut tenir aquestes concepcions tradicionals de la dona en la nostra societat?

2. Llegiu aquest text sobre la discriminació de la dona en l'àmbit polític i contesteu les preguntes:

La lluita per la consecució del vot forma part del moviment feminista, que propugna l'alliberament de les dones i llur equiparació política, econòmica i jurídica amb els homes. Originat el segle XIX, durant la revolució industrial, el sufragisme va arrelar amb força a la Gran Bretanya, on es destacà la figura d'Emmeline Pankhurst (1858-1928), i als Estats Units, on es vinculà a l'abolició de l'esclavatge.

Amb tot, el primer país a reconèixer el dret de vot a les dones fou Nova Zelanda (1893), aleshores una colònia britànica, seguida d' Austràlia (1902), Finlàndia (1906), Noruega (1913), Dinamarca (1915). La llista s'amplia progressivament durant el segle XX

i els primers anys del segle XXI. Això no obstant, encara avui hi estats on les dones, o bé no poden votar, o bé no poden fer-ho en les mateixes condicions que els homes.

A despit dels progressos fets, la presència femenina a la vida política és inferior a la masculina, fins i tot als països de més tradició democràtica, com il·lustren prou les dades aplegades per organitzacions diverses. Per exemple, menys del 17% dels parlamentaris de tot el món són dones, si bé als països nòrdics ho són el 40%; el percentatge de regidores raneja el 20%, i hi ha poc més d'una desena de dones que són caps d'estat o de govern.

a) Quina dona anglesa va ser una gran lluitadora per la introducció del sufragi femení?

b) Quins cinc països van reconèixer primer el vot de les dones?

c) Quin tant per cent dels parlamentaris del món són dones? Us sembla un percentatge just?

3. El paper de les dones al llarg de la història no ha de limitar-se a l'estudi de determinades personalitats; no obstant això, indiqueu el nom, d' almenys, 5 dones i diversos homes en cada professió o branca del saber.

PERSONALITATS DESTACADES SOCIALMENT:

Esriptores:

Esriptors:

Esportistes:

Esportistes:

Científiques:

Científics:

Cuineres:

Cuiners:

Pintores:

Pintors:

Polítiques:

Polítics:

DISCRIMINACIÓ RACIAL

1. Consulteu la següent pàgina web i responeu les preguntes sobre la discriminació racial que et proposem a continuació:

<http://www.enredate.org/cas/rosaparksunasientoreservadoalos-derechosciviles>

- a) Contra quin tipus de discriminació es va revoltar Rosa Parks?
  - b) Per què el seu acte de rebel·lia es considera un fet històric?
- c) Què és la segregació racial? Citeu d'altres països on s'hagi produït aquest tipus de discriminació?

Conclusió

"L'ésser humà necessita estar segur. No li agrada gaire tot el que el pugui molestar en les seves certeses. Té tendència a desconfiar de la novetat. Sovint tenim por del que no coneixem. Tenim por a les fosques, perquè no veiem què ens pot passar. Ens sentim indefensos davant la incertesa. Imaginem coses horribles. Però sense cap motiu. No és lògic. A vegades, encara que no hi hagi res que ho justifiqui tenim por. I per molt que intentem raonar, actuem com si hi hagués una amenaça real. El racisme no és just ni raonable."

" La lluita contra el racisme ha de ser un acte reflex. No podem baixar mai la guàrdia. Cal començar per donar exemple i parar atenció a les paraules que s'usen. Les paraules són perilloses. Algunes s'usen per ferir i humiliar, per alimentar la desconfiança i fins i tot l'odi. Altres es despullen del seu sentit profund i alimenten intencions jeràrquiques i discriminatòries. Altres són belles i felices. Cal renunciar a les idees preconcebudes, a algunes dites i proverbis que van en el sentit de la generalització i, per tant, del racisme. Hauràs d'eliminar del teu vocabulari les expressions que arrossegueu idees falses i perniciosos. La lluita contra el racisme comença amb el treball sobre la llengua. Aquesta lluita també necessita la voluntat, la perseverança i la imaginació. Ja no n'hi ha prou d'indignar-se amb un discurs o un comportament racista. Cal actuar, no deixar passar cap desviació de caràcter racista. No dir-se mai "no passa res!". Si deixem fer i dir, deixem que el racisme prosperi i es desenvolupi fins i tot en persones que haurien pogut evitar caure en aquesta plaga. Si no reaccionem, si no actuem, tornem al racisme banal i arrogant. Sàpigues que hi ha lleis que castiguen la incitació a l'odi racial. Sàpigues també que hi ha associacions i moviments que lluiten contra totes les formes de racisme i que fan una feina formidable. Quan tornis a l'escola, mira els alumnes i fixa't que són tots diferents. Que hi hagi aquesta

diversitat és una cosa molt bonica. És una sort per a la humanitat. Aquests alumnes vénen d'horitzons diferents, són capaços de donar-te coses que tu no tens, de la mateixa manera que tu pots ensenyar-los alguna cosa que ells no saben. La barreja és un enriquiment. Sàpigues, finalment, que cada cara és un miracle. Cada cara és única. No veuràs mai dues cares absolutament idèntiques. Què importa que siguin boniques o lletges. Això són coses relatives. Cada cara és el símbol de la vida. Qualsevol vida mereix respecte. Ningú té dret a humiliar una altra persona. Tothom té dret a la seva dignitat. Quan respectem algú, estem fent un homenatge, a través d'ell, a la vida, en tot el que té de bonic, de meravellós, de diferent i d'imprevisible. Quan tractem els altres amb dignitat, ens estem respectant a nosaltres mateixos.”

Tahar Ben Jelloun: *El racisme explicat a la meua filla*. Ed. Empúries pp 12 i 56.

1. Quin és l'origen del racisme? Com és qualificat el racisme al primer paràgraf?:

2. Segons l'autor, la lluita contra el racisme comença amb el treball sobre la llengua. Hi estàs d'acord? ..... Per què?

3. També ens diu que cal actuar i que no hem de dir mai ..... perquè, aleshores, “deixem que el racisme prosperi i es desenvolupi fins i tot en persones que haurien pogut evitar caure en aquesta plaga”

4. Completeu la frase: Quan tractem els altres amb dignitat,

Tema 5. Tecnologia i societat

FEU EL TEST DE LA VOSTRA PETJADA!

A Internet hi ha diverses pàgines web on es pot fer un test per calcular la pròpia petjada ecològica. No tots els tests pregunten les mateixes coses ni amb el mateix nivell de detall. Nosaltres hem escollit la de l'Agenda 21, una prou completa però no massa llarga, que ens permet calcular la nostra petjada fàcilment.

Abans de fer el test:

1. Quina creieu que serà més o menys la teva petjada ecològica en hectàrees?
2. Espereu que us surti una petjada alta o baixa? Per què ho creieu?

Entreu a aquest enllaç (<http://80.33.141.76/agenda21/petjada/>) i calculeu la vostra petjada ecològica.

Després de fer el test:

3. Completeu:

La meua petjada ecològica és de _____ Ha. Si tothom visqués de la mateixa manera que jo, caldrien _____ planetes Terra per mantenir-nos. Pinteu el nombre de planetes que us ha sortit:

4. Us han sorprès aquests resultats? En què us fan pensar?

5. Us proposem començar a pensar amb la petjada ecològica d'algunes activitats quotidianes. Marca amb una X l'activitat que cregueu que té una petjada ecològica major i expliqueu justificadament per què ho creieu.

Activitat	Per què?
☐ Utilitzar el transport públic ☐ Anar en cotxe	
☐ Comprar taronges cultivades a Tarragona ☐ Comprar taronges que venen de Xile	
☐ Comprar menjar envasat ☐ Comprar menjar sense envàs o amb poc	
☐ Menjar carn ☐ Menjar verdura	
☐ Tenir piscina ☐ No tenir piscina	
☐ Reciclar ☐ No reciclar	
☐ Viure en una casa gran ☐ Viure en un pis petit	

